

ჩინური ენის ფონეტიკური თავისებურებები და წარმოთქმის ძირითადი პრობლემები (მოკლე მიმოხილვა)

რეზიუმე

ჩინური ენით დაინტერესება სულ უფრო იზრდება საქართველოში. ენის ფონეტიკური სირთულიდან გამომდინარე, ბუნებრივია, ჩნდება მისი სწავლების გამარტივების გზებზე მოთხოვნა.

სტატიამი ვსაუბრობთ ჩინური ენის შესახებ, მის ასოებრივსა და იეროგლიფური სახის დამწერლობაზე. რაში მდგომარეობს ჩინური ენის ბგერითი სისტემის თავისებურება, რით განსხვავდება იგი ქართული ენისგან, რა სირთულებთან გვაქვს საქმე და რა არის მათი დაძლევისა და სწავლა-სწავლების გამარტივების ფორმულა.

ყურადსაღებია ტრანსლიტერაციის საკითხი, თუ როგორ დავაღწიოთ თავი ძველ შეცდომებს და, პრობლემის არგაზრების გამო, ხელი არ შევუწყოთ ქართულ ენაში მცდარი საკუთარი სახელების გამოყენებასა და დამკვიდრებას.

საკვანძო სიტყვები: ჩინური ენა, ქართული ენა, ფონეტიკა, ფუთუნგხუა, ფინინი, ტრანსლიტერაცია, სწავლება

ბოლო პერიოდში, საქართველოში სულ უფრო იზრდება ჩინური ენის პოპულარობა და მისი შესწავლის მიმართ ინტერესი, რასთან ერთად იმატებს ჩინური ენის ფონეტიკის მიმართ დაინტერესება, მისი კვლევის საჭიროება და ზედმიწევნით ათვისების მოთხოვნილება.

როგორც უკვე ცნობილია, ენის უპირველესი ფუნქცია არის კომუნიკაცია, ბგერების საშუალებით ხდება აზრის გადმოცემა. განსაკუთრებით ჩინური ენის გამოყენებისას, თუ წარმოთქმა არ არის ზუსტი, იწვევს მისკომუნიკაციას ან კომუნიკაციისგან სრულ გათიშვას.

ჩინურსა და ქართულ ენებს შორის ფონეტიკურ შედარებასა და ქართველი სტუდენტებისთვის მისი სწავლების სპეციფიკაზე სტატია, ჯერ კიდევ ჩინეთში გამოქვეყნდა.

საკითხი აქტუალურია, რადგან, სანამ ტრანსლიტერაციის აუცილებლობაზე დავინწყებდეთ საუბარს ან ჩინური ენის შესწავლას შევუდგებოდეთ, აუცილებელია, ჯერ გავცნოთ ფონეტიკურ თავისებურებებს, რათა რაციონალურად გავიგოთ თეორიული და პრაქტიკული შესწავლის ობიექტები, მოგვცეს ჩინური ენის ბგერითი სისტემის გააზრებისა და წარმოთქმის ადეკვატური უნარების ფორმირების საშუალება.

ჩვენი მიზანია, გავაკეთოთ ჩინური ენის ფონეტიკურ სისტემაზე მოკლე თეორიულ-პრაქტიკული მიმოხილვა მათთვის, ვისაც აინტერესებს ჩინური ენის შესწავლა და, ზოგადად, ვისაც ჩინური ენის ფონეტიკაზე მეტის გაგების სურვილი აქვს; დავხმარდებით სწავლა-სწავლების ეფექტურობის ზრდასა და სტუდენტისთვის ამ კუთხით ტვირთის შემსუბუქებას. ამისათვის უნდა ვიცნობდეთ ქართველი სტუდენტის წარმოთქმასთან დაკავშირებულ პრობლემებსა და სირთულებებს, რაც სწავლების მრავალწლიანმა გამოცდილებამ დაგვანახა. სწორედ მსგავსი მუდმივი კვლევა-დაკვირვება გვხმარდება ფონეტიკური ნაწილის სწავლების ტექნიკის შემუშავება-შექმნაში, დახვეწა-დახელოვნებაში.

მიზნის მისაღწევად, უნდა ვუპასუხოთ შემდეგ კითხვებს: რას წარმოადგენს თანამედროვე სალიტერატურო ჩინური ენა – ფუთუნგხუა და ფინინი; რა არის ჩინური ენის ბგერითი სისტემის მახასიათებლები და თავისებურებები; როგორია ჩინური ბგერითი სისტემის სწავლების პრინციპები; წარმოთქმასთან დაკავშირებული რა ძირითადი პრობლემები არსებობს და რა უნდა იყოს გათვალისწინებული სწავლების დროს.

ფონემის უნიკალური სისტემის სამეცნიერო კვლევა საშუალებას იძლევა შეიქმნას როგორც ოპტიმალური ანბანი და ორთოგრაფიის ოპტიმალური წესები, ისე სიტყვების ასოებით ჩანერის საშუალება. სწორედ ასეთი ანბანი და სიტყვების ასო-ბგერითი სტანდარტი შეიქმნა ოფიციალურად ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკაში 1958 წელს, რის შემდეგაც ფუთუნგხუაში სიტყვებს აქვს ორი სადამწერლო ფორმა: იეროგლიფური და ასოებრივი, თუმცა სახელმწიფო ენის იეროგლიფურ დამწერლობას აქვს ძირითადის სტატუსი, ხოლო ასოებრივს – დამხმარეს სტატუსი.

ფინინი (拼音) არის ჩინური ენის ბგერათა წერილობითი ფიქსირების წესები, რომლისთვისაც გამოიყენეს მსოფლიოში გავრცელებული ლათინური ანბანის ასოები. ანბანი შედგება 26 ლათინური ასოსგან.

ჩინეთში, ასოებრივი დამწერლობა აუცილებელია სკოლაში შესასწავლად, რადგან ეს არის საფუძველი, რომელზეც იგება ჩინური ენის – ფუთუნგხუას (普通话) სწავლება მილიონობით ჩინელისთვის და უკვე უამრავ უნივერსიტეტში საზღვარგარეთ. მასზე დაფუძნებული თანამედროვე საინფორმაციო კომპიუტერული და ტელეკომუნიკაციის ტექნოლოგიები. ლათინურმა ასოებმა, რომლებიც გამოიყენება ჩინური ენის ჩასაწერად შეაღწია თანამედროვე ჩინეთის სოციალურ ცხოვრებაში და სიტყვის ამ ასო-ბგერითი სტანდარტით ჩინურმა იეროგლიფმა ზეპირმეტყველება დაიწყო ფუთუნგხუაზე, რომელსაც ახასიათებს პეკინური ჟღერადობა, საფუძვლად კი – ჩრდილოური დიალექტები უდევს. ეს ანბანი შეიქმნა უკვე არსებული ენის ფონოლოგიური სისტემის ბაზაზე. შექმნიდან ორმოცდაათმა წელმა დაგვანახა ანბანის უდიდესი როლი შუამავალი ენის – ფუთუნგხუას გავრცელებაში და ჩინეთის მოსახლეობის მრავალსაუკუნოვანი მასობრივი გაუნათლებლობის ლიკვიდაციაში, ასევე იგი ჩინური საზოგადოების ლინგვისტური ინტეგრაციის საიმედო საშუალებას წარმოადგენს და ერთ-ერთი მთავარი ფაქტორია, რომელიც აერთიანებს ჩინელების ეროვნულ იდენტობას.

სიტყვა „ფუთუნგხუა“ (საყოველთაო ენა) აზუსტებს ჩინური ენის „ხანიუს“ ცნებას, რაც არის ხანის ეთნოსის ამსახველი ნიშანი. ხანის ენის დღევანდელი ვითარების თავისებურება მდგომარეობს მის რეგიონალურ დიფერენციაციაში, რომელსაც გააჩნია მრავალსაუკუნოვანი ისტორია. ხანების ენა 汉语 შედგება შვიდი დიალექტისგან, რომელთა შორის არის დიალექტები (მაგალითად. ეს და იუეს დიალექტები), რომლებიც მკვეთრად განსხვავდება არა მხოლოდ ფუთუნგხუასგან, არამედ სხვა დიალექტებისგან და ერთმანეთისაგან ისე, რომ თითქმის შეუძლებელია მათზე მოსაუბრე ადამიანებისთვის ერთმანეთის გაგება, ისევე როგორც ჩვენთან მეგრულისა და სვანურის შემთხვევაში ხდება.

აუცილებელი გასათვალისწინებელია ის ფაქტი, რომ ჩინური ენის სიტყვების ეს ასოებრივი ორთოგრაფიები, არ არის ამ სიტყვების ფონეტიკური ტრანსკრიფცია, როგორც შეიძლება მოგვეჩვენოს ასო-ბგერითი დამწერლობის იეროგლიფურ დამწერლობასთან შედარებისას. თუმცა ამ ასო-ბგერითი დამწერლობის – ფინინის არც აუდიო მასალების მოსმენამაც არ უნდა გვაფიქრებინოს, რომ ესა თუ ის სიტყვა იკითხება ისე, როგორც წერია, რეალურად მას ასევე შეიძლება მივუწეროთ საერთაშორისო ფონეტიკური ანბანის, ანუ IPA სისტემის ტრანსკრიფცია. დღესდღეობით, ეს იმიტაცია და შესაბამისი სავარჯიშოები ეფექტურია ჩინური ენის შემსწავლელთათვის, თუმცა უნდა გვახსოვდეს, რომ ფონეტიკური კურსის შესავალში ორი სახის დამწერლობის – იეროგლიფურისა და ასოებრივის შესწავლისას, ასოებრივი ძალაუბრად არ უნდა იყოს აღქმული, როგორც ფონეტიკური ტრანსკრიფცია, ანუ არ უნდა მოხდეს ასოებისა და სამეტყველო ბგერების – ფონემების აღრევა.

არა მხოლოდ ჩინური ენის შესწავლის დროს, არამედ არაკომპეტენტური პირის მხრიდან ამ ასოებრივი სისტემის (ფინინის) წაკითხვისას, მას ერთვება უცხო ენის ბგერების აღქმის ფსიქოლოგიური მექანიზმი.

ზოგჯერ ყველაზე დახვეწილი სმენის მფლობელს უცხო ენაში ესმის არა ის, რაც სინამდვილეშია, არამედ ის, რის მოსმენა-გაგონებასაც მიეჩვია და თავის ფონოლოგიურ სმენასთან ასოცირდება, ასევე ლათინური ასოების თავისებურად აღქმას. იხილეთ ცხრილი:

#	ასოები	ჟღერადობა ინგლისურ ენაში	ჟღერადობა ჩინურ ენაში
	A a	[eɪ], [æ]	[ʌ]
2	B b	[bi:]	[p]
3	C c	[si:]	[tsʰ] [tsʰ]
4	D d	[di:]	[t]
5	E e	[i:]	[ɥ]
6	F f	[ef]	[f]
7	G g	[dʒi:]	[k]
8	H h	[(h) eɪtʃ]	[x]
9	I i	[aɪ]	[i]
10	J j	[dʒeɪ]	[tɕ]
11	K k	[keɪ/	[kʰ] [kʰ]
12	L l	[el]	[l]
13	M m	[em]	[m]
14	N n	[en]	[n]
15	O o	[oʊ]	[o]
16	P p	[pi:]	[pʰ] [pʰ]
17	Q q	[kju:]	[tɕʰ] [tɕʰ]
18	R r	[ɑ:r]	[ʒ]
19	S s	[es]	[s]
20	T t	[ti:]	[tʰ] [tʰ]
21	U u	[ju:]	[u]
22	V v	[vi:]	*
23	W w	[ˈdʌbəl.ju:]	[w]
24	X x	[ɛks]	[ɕ]
25	Y y	[waɪ]	[j]
26	Z z	[zi/zed]	[ts]

ცხრილი 1. ინგლისური ენისა და ჩინური (ფინინის) ანბანის ასოების ჟღერადობის შედარება

ერთი იეროგლიფი უდრის ერთ მარცვალს, სიტყვების უმრავლესობა შედგება ორი მარცვლისგან ანუ ორი იეროგლიფისგან, თუმცა ასევე არსებობს ერთმარცვლიანი, სამმარცვლიანი და მარცვალთა სხვა რაოდენობის სიტყვები, მაგალითად: 中国 ჩინეთი, არის ორმარცვლიანი სიტყვა. ჩინური ენის მარცვალი შედგება ერთი ინიციალისგან, ერთი ფინალისგან და ტონებისგან, მაგალითად: 马 – ma, ერთი

მარცვალთა, სადაც *m* ინიციალია, ხოლო *a* – ფინალი, მესამე ტონში. იშვიათ შემთხვევაში გვხვდება მარცვალთა ინიციალის გარეშეც, მაგალითად: 爰 – *ai*, ერთი მარცვალთა, სადაც არ არის ინიციალი და შედგება მხოლოდ ფინალისაგან *ai*.

ფუთუნგხუაში ასევე არის ოთხი ტონი და ერთი ნეიტრალური ტონი. უკანასკნელის გარდა, ყველა აღნიშნება შესაბამისი ტონით. ტონი თამაშობს შინაარსის განმანსხვავებლის როლს, მაგალითად: „ნიგნის წაკითხვა“ იქნება *kànshū* (看书), ხოლო „ხის მოჭრა“ იქნება *kǎn shù* (砍树), ასევე „ვარჯიში“ იქნება *liánxì* (联系), ხოლო „დაკავშირება“ იქნება *liànxì* (练习). ეს სიტყვები იდენტური ბგერითი შემადგენლობის არის, თუმცა ტონები აქვს განსხვავებული და, შესაბამისად, განსხვავებულია მნიშვნელობაც.

მთავარია, ამ წესების რაციონალური ცოდნა და მათი გამოყენება ჩინური წარმოთქმის გაგება-ათვისების პროცესში, ამავდროულად, ფუთუნგხუას ჩინური სიტყვების ჩასაწერად ჩინური ასო-ბგერითი ანბანის გამოყენების წესების შესწავლა და დაუფლება. ეს უზრუნველყოფს შემსწავლელის სწორ სამეცნიერო ორიენტაციას და იძლევა საშუალებას, გააცნობიეროს ფუთუნგხუას ასო-ბგერითი სტანდარტის პრაქტიკული სარგებელი.

დღესდღეობით, უკვე არსებობს ჩინური ენის მარცვალთა სისტემის ქართულ ენაზე ტრანსკრიფცია-ტრანსლიტერაციის სახელმძღვანელო წესები, რაც არის ქართულ ტექსტებში ჩინური გვარებისა და სახელების, ტოპონიმების და ა.შ უნიფიცირებული აღნიშვნისთვის და სადაც შეძლებისდაგვარად არის გათვალისწინებული ჩინური ენის საერთაშორისო ფონეტიკური ტრანსკრიფცია და ქართული ენის ფონეტიკური შესაძლებლობები.

ფუთუნგხუა, თანხმოვნებისა და ხმოვნების რაოდენობრივი შეფარდების მიხედვით, გამოირჩევა ხმოვნის (სონანტური) დომინანტობით, ხოლო ქართული ენა – თანხმოვნის (კონსონანტური) დომინანტობით.

ჩინურისა და ქართული ენების ხმოვნებს შორის განსხვავება შედარებით დიდია, ჩინური ენაში უფრო აქტიურად გამოიყენება ხმოვნები, ქართულ ენაში კი – თანხმოვნები და, როგორც აღვნიშნეთ, ხმოვანი მეტია, ვიდრე ქართულ ენაში, თუმცა ჩინურ ენაში ბგერების აღმნიშვნელი გრაფიკულად გამოხატული ანუ წერილობით გამოსახული ასო გაცილებით ნაკლებია. ჩინური ანბანი ასო-ბგერითი ანბანების უნივერსალური პრინციპის მიხედვით, ანბანში ასოების რაოდენობა უნდა იყოს მის მიერ აღნიშნული ფონემის რაოდენობაზე ნაკლები.

ჩინურისა და ქართული ენების თანხმოვნებს შორის არის ბევრი მსგავსებაც, ყველა ჩინური თანხმოვნის მსგავსი ბგერა მოგვეპოვება ქართულში, საქმეს ასევე გვიმარტივებს ქართულ ენაში ხშული, ყრუ ფშვინვიერი თანხმოვნების და ხშული, ყრუ მკვეთრი წინა ნუნისმიერი *n*, უკანა ნუნისმიერი *ŋ* თანხმოვნების არსებობა.

ჩინურ ენაში, მჟღერი თანხმოვნების ნაკლებობა აისახება ჩინელებზე, როდესაც ისინი სხვა ენის შესწავლისას ვერ ანსხვავებენ სიტყვებს და, შესაბამისად, ვერ წარმოთქვამენ მჟღერ ბგერებს ამავე სიტყვებში. რუსებმა, რუსულ ენაში ყრუ ფშვინვიერი თანხმოვნების ნაკლებობის გამო, გამოიყენეს მჟღერი და ყრუ მკვეთრი ბგერების წყვილები ჩინური ყრუ ფშვინვიერისა და არაფშვინვიერი ბგერების ჩასაწერად. ქართულ ენას უპირატესობა აქვს, მას გააჩნია მჟღერი – ყრუ მკვეთრი – ყრუ ფშვინვიერის სამეული, თუმცა ჩინურის შემთხვევაში, მარცვალთა სისტემის ქართულ ენაზე ტრანსკრიფცია-ტრანსლიტერაციისთვის, ბოლო ორის გამოყენება საკმარისია. ამიტომაც არ შეიძლება ჩვენ დავამკვიდროთ ჩინური ენის მარცვალთა სისტემის რუსულ ან სხვა ენაზე ტრანსკრიფცია-ტრანსლიტერაციის სახელმძღვანელო წესები. გარდა ამისა, ჩვენ ამით არა მხოლოდ ვცემთ პატივს ჩვენს ენას, როგორც სახელმწიფო ენას, ასევე ვითვალისწინებთ მის დახვეწილ ფონეტიკურ სისტემას და მის მდიდარ შესაძლებლობებს. ამ ფაქტებს ზოგჯერ საზოგადოებაში, სამწუხაროდ, არ ენიჭება სათანადო ყურადღება თუ მნიშვნელობა, მიდგომა ზედაპირულია, ითვლება, რომ, „ბევრი სხვა უფრო მნიშვნელოვანი პრობლემა გვაქვს“ და როგორც ყოველთვის, ან რეფორმების გატარების და ცვლილებების შეტანის გამბედაობის და, ზოგჯერ,

სურვილისა და ინიციატივის ნაკლებობასაც განვიცდით. უნდა გვახსოვდეს, რომ „სახელმწიფო ენა ქვეყნის ღირსების საზომია“, ასევე „სახელმწიფო ენა დამოუკიდებელი ქვეყნის ერთ-ერთი მთავარი ატრიბუტია“¹.

ძალიან გვიადვილებს საქმეს მშობლიური და ჩინური ენების ფონეტიკური შედარების პროცესში საერთოსა და განსხვავებების შესწავლა და საკმაოდ ეფექტურად გვევლინება იგი ჩინური ენის ფონეტიკის სწავლების მეთოდის სამეცნიერო საფუძვლის სახით.

ჩინური ენის ჟღერადობის სწავლა-სწავლების პროცესი უამრავ დროსა და ენერგიას მოითხოვს, როგორც შემსწავლელისგან, ისე მასწავლებლისგან. ბგერითი სისტემის შესწავლა არის ენის შესწავლის საფუძველი და მისი ზედმინვენიტი ცოდნა სტუდენტს მეტ თავდაჯერებულობას მატებს.

ფონეტიკის სწავლების პრინციპები შეიძლება იყოს:

- 1) თეორია + პრაქტიკა (მოსმენა, მიბაძვა, გამეორება, სხვისი და საკუთარი შეცდომის აღმოჩენა, შესწორება და სხვა სახის სავარჯიშოები);
- 2) ტონების ასო-ბგერით და იეროგლიფურ დამწერლობასთან ერთად სწავლა;
- 3) ქართულისა და ჩინური ენების ბგერითი სისტემის საერთოსა და განსხვავების ახსნა-განმარტება;
- 4) სირთულეების დაფიქსირება და მათი დაძლევის მექანიზმის გამოყენება.

ჩინური ენის ტონებს რაც შეეხება, მართალია ეს თავისებურება ქართულ ენას არ გააჩნია და შესადარებელიც კი არაფერია, თუმცა საყურადღებოა ქართველი სტუდენტებისთვის შემდეგი ზოგადი მახასიათებელი დეტალების გათვალისწინება:

- 1) ბოლო რამდენიმე წელია, ქართველი სტუდენტისთვის სირთულეს წარმოადგენს მეოთხე ტონი, ხოლო სწავლების უფრო ადრეულ წლებში დიდ სირთულეს, ძირითადად, მესამე ტონი წარმოადგენდა. მესამე ტონის სწავლების პრობლემა გადაჭრილია ჩვენ მიერ შემუშავებული სწავლების მეთოდის წყალობით;
- 2) ქართველ სტუდენტს, ზოგჯერ წარმატებულ კურსდამთავრებულსაც კი შეიძლება ჰქონდეს უკანაენისმიერი ნაზალური ფინალი $ŋ$ [ŋ] და წინა ენისმიერი ნაზალური ფინალი n [n] განსხვავების და წარმოთქმის პრობლემა;
- 3) ქართველ სტუდენტებს უჭირთ სწორად წინა აპიკალური თანხმოვნების z , c , s და წინა ენისმიერი თანხმოვნების j , $ç$, x სწორად წარმოთქმა, მათ შორის, თანხმოვნების c , s და $ç$, x განსხვავება და წაკითხვისას, ხშირად ერთმანეთში ერევათ. ასევე ხშირად შეცდომით წარმოთქვამენ მარცვლებს zi , ci , si , სადაც ნაცვლად $-i$ / v -სა წარმოთქვამენ ხმოვან i/i -ს, როგორც ji , $çi$, xi ;
- 4) აპიკალური (უკანა ენისმიერი) მარტივი ფინალები $-i/v$ ერევათ შუა ენისმიერ, უკანა ფინალებში e [ɤ], ინიციალების zh , ch , sh , r -ს შემდეგ: $zhe -zhi$, $che -chi$, $she -shi$, $re -ri$;
- 5) ქართველ სტუდენტებს უჭირთ u ან $ü$ ხმოვნების წარმოთქმა: $ü$ [y]-ს კითხულობენ როგორც u [u]-ს, მაგალითად, $lǔ$ [ly]-ს ნაცვლად, კითხულობენ lu [lu] -ს.

ასევე უნდა გვახსოვდეს სხვა რამდენიმე საყურადღებო დეტალი: ჩინური ენა – ფუთუნგხუაში h/x არ შეესატყვისება ბგერა h/h -ს, არის ქართული ბგერა x -ს შესაბამისი. ზოგჯერ ქართველი ექცევა დიალექტზე მოსაუბრე ჩინელების ან არასწორად მოსაუბრე უცხოელი სტუდენტის გავლენის ქვეშ, ამ უკანასკნელის თავისი განსხვავებული ფონეტიკური სისტემის მშობლიური ენის გამო.

წინამდებარე თემაზე კვლევას ვაგრძელებთ და უფრო ვრცლად და დეტალურად იხილავთ ახლო მომავალში.

¹ პროექტი „მე მიყვარს ქართული – ჩემი სახელმწიფო ენა“ 2016 წლიდან ხორციელდება (ავტორი: მარიამ მანჯგალაძე) და ტექსტში არის მათ მიერ გამოყენებული ეს ფრაზა.

გამოყენებული ლიტერატურა

- გამყრელიძე, თამაზ. 2008. *თეორიული ენათმეცნიერების კურსი*. თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა
- დარჩია, მაია. 2015. *ქართული ენა*. თბილისი
- თევდორაძე, ნინო. 2016. *ენათმეცნიერების შესავალი*. თბილისი
- კვაჭაძე, ლეო. 1993. *ქართული ენა*. თბილისი: რუბიკონი
- ფუტყარაძე, ტარიელ. 2014. *ქართული სამნიგნობრო ენის ფონეტიკა*. თბილისი
- შანიძე, აკაკი. 1955. *ქართული ენის გრამატიკა*. თბილისი: თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა
- ჩიქობავა, არნოლდ. 2008. *ენათმეცნიერების შესავალი*. თბილისი: თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა
- ჯიბლაძე, მარინე, თინათინ ბოლქვაძე, ლიოუ ჩაო, ლიანგ ქუნგქუნგი, ნიკო ქელბაქიანი, მაკა თეთრაძე. 2019-2020. *ჩინური ენის მარცვალთა სისტემის ქართულ ენაზე ტრანსკრიფცია-ტრანსლიტერაციის სახელმძღვანელო წესები*. სახელმწიფო ენის დეპარტამენტი.
- ბიულეტენი II: 18-37. http://enadep.gov.ge/uploads/Bulletin_II_2019-2020.pdf.
- Fang Yu. 2005. *Chinese test-taking guide*. / 方宇. 2005. *汉语应试指南*. 南京: 东南大学出版社
- Lin, Dao. 1997. *Linguistics*. / 林焘 等. 1997. *语音学教程*. 北京: 北京大学出版社
- Lu, Jianming. 2010. *Modern Chinese language*. / 陆俭明. 2010. *现代汉语语音问答*. 北京: 北京大学出版社
- Jibladze, Marine (-a). 2002. *The Comparison between Chinese and Georgian Phonetics — — the tentative exploration of teaching Chinese phonetics to Georgian students*. / 玛琳娜. 吉布拉泽. 2002. *汉语和格鲁吉亚语音对比 – 对格鲁吉亚学生的汉语语音教学初探*. 南京. 2002. 第4期
- Qiu, Xiny. 2015. *Chinese pronunciation training for foreigners*. / 仇鑫弈. 2015. *外国人汉语发音训练*. 北京: 高等教育出版社
- Yang Jizhou. 2018. *Chinese Language*. / 杨寄洲. 2018. *汉语教程*. 北京: 北京语言大学出版社
- Zheng Ruojiang. 2005. *Chinese pronunciation*. / 正若江. 2005. *汉语正音教程*. 北京: 北京大学出版社

PHONETIC CHARACTERISTICS AND PRONUNCIATION CHALLENGES IN THE CHINESE LANGUAGE (AN EXPOSITORY ANALYSIS)

The growing interest in the Chinese language within Georgia has led to a natural demand for pedagogical strategies aimed at simplifying its teaching due to its phonetic complexity.

This article focuses on a comprehensive exploration of the Chinese language, encompassing both its alphabetic and character-based writing systems. We delve into the unique phonetic intricacies of the Chinese language, highlighting its distinctions from the Georgian language and the challenges encountered in the teaching and learning process.

This research article also underscores the significance of addressing transliteration issues, emphasizing the need to rectify past errors and avoid contributing to the propagation of inaccurate proper names within the Georgian language. Our study contributes to the academic discourse surrounding the Chinese language's pedagogical implications in Georgia.

Keywords: Chinese language, Georgian language, Phonetics, Putonghua, Pinyin, Transliteration, Teaching